

POSTANOWIENIE

Dnia 17 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania A. O.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Jaśle
o zwrot nienależnie opłaconych składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 17 września 2024 r.,
zażalenia odwołującego się na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15
listopada 2023 r., sygn. akt III USK 351/22,

1. odrzuca zażalenie,

**2. zasądza od A.O. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń
Społecznych Oddziału w Jaśle kwotę 1800 (jeden tysiąc
osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania
zażaleniowego z ustawowymi odsetkami z art. 98 § 1¹ k.p.c.**

UZASADNIENIE

A. O. wniósł, „na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ (w związku z art. 391 § 1 k.p.c.) w związku z art. 394² § 1² pkt 3 k.p.c. *per analogiam*, (w związku z art. 78 i 176 ust. 1 Konstytucji RP i art. 13 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności w związku z art. 1 Protokołu nr 1 do powołanej Konwencji)”, zażalenie na postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2023 r. w sprawie

III USK 351/22, zaskarżając je w części, tj. w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (pkt 2. orzeczenia).

Skarżący zarzucił naruszenie art. 98 § 3 w związku z art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 (w związku z § 15 ust. 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1935; dalej jako rozporządzenie) i wniósł o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia „w celu uzgodnienia z przepisami o minimalnej stawce zastępstwa radcowskiego” oraz o zasądzenie kosztów postępowania zażaleniowego - kosztów zastępstwa radcowskiego z należnymi odsetkami.

W uzasadnieniu zażalenia stwierdził, że „W sprawie przed sądem odwoławczym oraz odpowiedź na skargę kasacyjną podpisywała ta sama radca prawny — p. E. W.. Poza tym rozprawy kasacyjnej nie było. W takim razie wynagrodzenie zasądzane w skarżonym postanowieniu, a ustalane jako minimalna stawka kasacyjna liczona od minimalnej wysokości — jeśli w ogóle przyznawane (por. wyrok Sądu Apelacyjnego wydany w sprawie Skarżącego) - powinno nie przekroczyć kwoty 240 zł”.

Organ rentowy w odpowiedzi na zażalenie wniósł o jego odrzucenie i zasądzenie od skarżącego na swoją rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niedopuszczalne i dlatego zostało odrzucone.

Orzeczenia Sądu Najwyższego (w tym postanowienia o kosztach postępowania wydane w postępowaniu kasacyjnym w związku z odmową przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania) nie podlegają zaskarżeniu. Od wyroku Sądu Najwyższego może być wniesiona jedynie skarga o wznowienie postępowania jako nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące zwrotu kosztów postępowania, rozliczenia kosztów procesu, wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu, jest orzeczeniem wydawanym w ostatniej instancji i dlatego nie podlega zaskarżeniu zażaleniem. W każdym systemie prawnym jest taki sąd, który wydaje orzeczenia,

od których nie ma możliwości wniesienia dalszych środków zaskarżenia. Możliwość zaskarżenia orzeczenia wydanego przez Sąd Najwyższy musiałaby wyraźnie wynikać z ustawy. Nie ma takiego przepisu ani w ustawie o Sądzie Najwyższym, ani w ustawie Kodeks postępowania cywilnego.

Podjęta w zażaleniu próba powołania się na art. 394² § 1² pkt 3 k.p.c. *per analogiam* jest nieskuteczna. Przepis ten wyraźnie odnosi się do niektórych postanowień sądu drugiej instancji, czyli do postanowień wydanych przez sąd powszechny. Sąd Najwyższy nie jest sądem powszechnym. Nie rozpoznaje spraw w toku instancji tak jak sąd powszechny. Rozpoznaje sprawy wyraźnie przypisane jego kognicji. W przypadku zażaleń są to postanowienia przewidziane w art. 394¹ k.p.c. Nie należy do nich postanowienie o kosztach postępowania wywołanego wniesieniem skargi kasacyjnej (w szczególności zawarte w postanowieniu o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania). Jest to szczególne postępowanie, w którym Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną jako jedyna instancja. Nie jest to bowiem dalsze merytoryczne rozpoznanie sprawy, bo to należy do dwuinstancyjnego postępowania przed sądami powszechnymi, lecz rozpoznanie skargi mającej na celu poddanie kontroli kasacyjnej prawomocnego orzeczenia wydanego przez sąd drugiej instancji. Przepisy o skardze kasacyjnej nie przewidują możliwości dalszego zaskarżenia żadnego z orzeczeń wydanych w toku postępowania kasacyjnego. Jedyny wyjątek dotyczy możliwości wniesienia od wyroku wydanego przez Sąd Najwyższy skargi o wznowienie postępowania.

Sytuacji tej nie zmienia konstytucyjna zasada dwuinstancyjnego postępowania, gdyż Sąd Najwyższy nie rozpoznaje sprawy w toku instancji, lecz poza tokiem instancji w szczególnych przypadkach wymienianych w ustawie o Sądzie Najwyższym i w Kodeksie postępowania cywilnego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 9 lutego 2017 r., II PO 1/17, LEX nr 2216090; z dnia 25 kwietnia 2012 r., II PZ 7/12, OSNP 2013 nr 7-8, poz. 85; z dnia 21 listopada 2011 r., II PZ 33/11, LEX nr 1129106).

Podsumowując, zażalenie na orzeczenie o kosztach zastępstwa prawnego zawarte w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2023 r., III USK 351/22, nie ma oparcia w przepisach prawa i dlatego jako niedopuszczalne podlegało odrzuceniu.

Na marginesie można dodać, że sprawa o zwrot składek nie jest sprawą o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego czy sprawą dotyczącą podlegania ubezpieczeniom społecznym, wymienioną w § 9 ust. 2 rozporządzenia (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2019 r., III UZP 9/19, OSNP 2020 nr 10, poz. 109). Ma do niej zastosowanie § 2 rozporządzenia, w tym pkt 5 określający stawkę minimalną na kwotę 3 600 zł (wartość przedmiotu zaskarżenia określono na kwotę 22 528 zł), co w połączeniu z § 10 ust. 4 pkt 2 oznacza, że 50% stawki minimalnej wynosiło 1800 zł i taką kwotę zasądził Sąd Najwyższy.

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji postanowienia. O kosztach postępowania zażaleniowego orzeczona na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 § 1 k.p.c. w związku art. 398²¹ k.p.c. w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 w związku z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1935).

[SOP]

[ał]